

5.Hafta

Tevhidin Tanımı (Tevhidin Kısımları Amiyane Tevhid, Hakiki Tevhid-Tevhid ve Uluhiyet)

Şûra / 15. İşte onun için sen (tevhide) dâvet et ve emrolunduğun gibi dosdoğru ol. Onların heveslerine uyma ve de ki: Ben Allah'ın indirdiği Kitab'a inandım ve aranızda adaleti gerçekleştirmekle emrolundum. Allah bizim de Rabbimiz, sizin de Rabbinizdir. Bizim işlediklerimiz bize, sizin işledikleriniz de sizedir. Aramızda tartışılabilecek bir konu yoktur. Allah hepimizi bir araya toplar, dönüş de O'nadır.

Yunus / 105. "Ve (bana) hanîf (Allah'ın birliğini tanıyıcı) olarak yüzünü dine çevir; sakın müşriklerden olma, diye (emredildi)."

Tevhid kelime olarak "tek olmak", "bir olmak" anlamlarında kullanılır. Manası da; bir şeyin bir olduğunu, tek olduğunu kabul etmektir. Dini bir terim olarak ise Tevhid demek; "Allah'tan başka ilah olmadığını birlemek, Allah'ın tek olduğuna inanmak" anlamında kullanılır. İslamiyet'te Tevhid denince Müslümanların aklına "**Lâ ilâhe illâllah**" gelmektedir. Anlamı da "**Allah'tan başka ilah yoktur**" demektir. Yani tevhid aslında Allah'ı birleme cümlesidir, bir zikirdir, Allah'ın tek ve bir olduğunu kabul etmektir. Peygamber Efendimiz (Sav) zikirlerin en güzelinin Tevhid olduğunu söylemiştir; "*Zikrin (Allah'ı anmanın) en faziletlisi "La ilahe illallah" demektir.*" (Tirmizi)

Tevhid; vahdet kökünden, birleştirme, bir kılma, bir sayma, Allah'ı birleme, "Lâ ilâhe illallah" hakikatine inanma ve bu yüce hakikati sürekli tekrarlayıp durma mânâlarına gelir. Yalnız Bir'i görme, Bir'i bilme, Bir'i söyleme, Bir'i isteme, Bir'i çağırma, Bir'i talep etme ve O'ndan başkasıyla olan münasebetlerini de hep O'na bağlama, her şeye O'ndan ötürü alâka duyma anlamları da yüklenmiştir.

Tevhid; başlangıçta, Allah'ın zâtını, Allah, senin aklına gelen her şeyin verâsındadır, fehvâsınca, aklen tasavvur edilebilecek her şeyden tecrid; son noktada da, zevk u hâlin vüs'at ve derinliği ölçüsünde mâsivâyı (Allah'tan başka her şey) kalben bütün bütün unutup O'na tahsîs-i nazar etmektir. Bu mânâda tevhid, İslâm'ın hem esası hem de meyvesidir. Bu çerçevede başlangıç ve son mülâhazasıyla bir tevhid telâkkisi, sofiyece sık sık üzerinde durula gelmiştir.

Tevhid-i hakikî, sebepler dünyasında yaşayan ve zahiren onların hazırladığı şatafatla kuşatılan insanın, iradî olarak kendini çevreleyen bütün bu sebeplerden sıyrılması, sıyrılıp "Allah" demesi, O'nun mutlak kudret ve iradesini her bir hâdisede müşahede edebilmesidir. Böyle bir bakış açısını büyük ölçüde kalb ve ruh ufkunun kahramanı büyük zatlar yakalayabilmişlerdir. Onlar, kendi üzerlerine bir çarpı çekip nefyettiklerinden ve kendilerini görmediklerinden ötürü hep O'na yönelmiş, görülmesi gerekli olanı görmeye kilitlenmişlerdir. Onlar, hâdiselerin çehresinde sebepleri değil, sebepleri var eden Müsebbibü'l-Esbâb'ı görmüşlerdir. Biraz daha açacak olursak; hakikî tevhid, insanın, sebepler dairesi içinde yaşadığı ve çoğu defa bu sebeplerin etkisiyle başı dönebileceği, bakışı bulanabileceği bir durumda olduğu hâlde, hiç sarsılmadan, sapması olmayan bir ibre gibi hep Müsebbibü'l-Esbâb olan Allah'ı (celle celâluhu) göstermesi demektir. Ancak hayatın normal akışı içerisinde milim sapmayan bir ibre gibi hep O'nu gösterme ufkunu yakalama oldukça zordur.

Allah kendini bize tanıtırken evrendeki icraatlarıyla ve evrendeki delilleriyle tanıtır. Bu konuda Kur'an'da iki bine yakın, evrende ise sayılmayacak kadar ve her an tazelenen ayetler var. Evren, düzen ve intizam içinde dinamiktir. Zatından ise, ihlas suresinde bahseder. Müslümanın Allah inancının özeti bu suredir.

Açılımı şöyledir:

Allah: "Sonsuz özelliklere sahip, bütün noksanlıklardan yüce; var, bir ve tek olup, yokluğu düşünülmemen, Ezeli ve Ebedi olup, evrende birliği ve genel hükümlerliliği olan, yaratılmışlara benzemeyip, varlığı ezelden beri olan; Sonsuz Hayat, Kudret ve İrade sahibi olup, her şeyi bilen, işitip ve gören, her şeyi benzersiz ve yoktan veya sebeplerle yaratıp hayat vererek diriltten, zamanı gelince de öldüren, tüm mahlukatla anlayacakları şekilde konuşup rızıklarını veren, Kendisini; Kendisinde bulunan sonsuz isimlerle tanıyıp, Zatını kavrayamadığımız Zat 'tır."

Tevhid Allah'ı birleme demek olup dört konuda birleşmezse iman eksik olur.

1-Tevhid-i Zat: (Zatı vardır ve ikincisi ve zıddı olmayan bir ilahdır.)

2-Tevhid-i Sıfat: (Sıfatlarında birdir ve sonsuzdur.)

3-Tevhid-i Rububiyet: (Rablık (terbiye edicilik) noktasında Allah'ı birleme.)

4-Tevhid-i Efal (Kainattaki tüm işleri Allah'a vermek.)

Allah'ı birleme İki çeşit olur:

1-Amiyane Tevhid: (Buna icmali veya taklidi iman da denir)

Bu birleme anadan babadan gelen bir inanç türüdür. Örfе bağlı yöresel töresel kabuldür. Her şeyin ve her sanat eserinin üstünde Allah'ın isim ve sıfatlarını okuyup göremeyen insan, Allah'ı hatırında ve aklında her an tutamadığından, gafletten kurtulması çok zordur.

Taklidi iman, imandır ama bu imanla ölüdür mü? Bugün okuyan kesimin imanı taklidi ise kurtulması zordur. Hadiste "Şeytan sekeratta orduları ile gelir" buyruluyor. Şeytanın kulu öbür dünyaya imansız göndermek için çevirmediği dolap yoktur. İmanı var ama yaşamıyor. Yani imanın imdadına salih amelle koşulmazsa zaman iman, kuru bir Allah kabulü olarak kalır. Allah'ı hakiki anlamda bilmek ve tanımak; Onu kabul etmekle yeterli olsa idi, felsefecilerin Allah algılaması da yeterli olurdu.

Felsefe Allah'ı ilk sebep olarak kabul ederken, kainattaki tedbir ve terbiyesini inkâr etmişler, görememişler. İşte bugün avam insanın imanı da felsefecinin Allah algısı ve düşüncesi gibi verimsiz ve kısır bir kabuldür. Bu durum ise hakiki ve Allah'ın istediği bir tanımak ve bilme değildir. Bu inanç deist seviyesi bir kabuldür reddedilir. Kur'an da: "O takvâ sahipleri ki, görmedikleri halde Allah'a ve Onun bildirdiklerine îmân ederler, namazı dos doğru kırlarlar ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizden Allah yolunda bağışta bulunurlar." (Bakara, 2/3) buyurulmuştur.

Burada ferdi ve ictimai iki ibadetin sultanlarına dikkat çekilerek imanın amelle desteklenmesi isteniyor. Bilhassa İmam-ı Şafii'nin de dediği gibi "Kur'anda ümmetin kurtulması için hiç ayet olmasa asır suresi yeterdi:" Asır suresinde imanın amelle desteklenmesini istenmesi çok nettir. Yemin ederim zamana: İnsanlar hüsranda. Ancak şunlar müstesna: İman edip makbul ve güzel işler yapanlar, bir de birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye edenler. "(Asır,103,1,2,3) Efendimiz (s.a.v) "Nasıl yaşarsanız öyle ölürsünüz nasıl ölürseniz öyle haşr olunursunuz "buyurarak ölüm anında amelin ne denli önemli olduğunu vurgulamıştır. "İnsan inandığı gibi yaşamazsa yaşadığı gibi inanmaya başlar. Der Hz.Mevlana. Hz. Üstad meyve risalesinin (on birinci Şua) dördüncü meselesinde kırk ölüden birkaçı kurtuldu diyor.

2-Hakik-i Tevhid: (Diğer manasıyla, tafsil-i ve tahkik-i iman:)

Her varlığın üstünde Allah'ın mührünü görerek inanma. Yani, bu alem O'nun eseridir, Onu tesbih etmektedir, Onun isimlerinin tecelligahıdır (sonuç olarak ortaya çıktığı yerdir), Onun mülküdür, Onun terbiyesinden geçmiştir, ahiretin tarlasıdır, bir imtihan meydanıdır.

Hakiki iman, delilleriyle kuvvetlendirilmiş ve takviye edilmiş bir imandır. Kur'an'da iki bine yakın ayet kainattaki bu delillerden bahseder. İnsan, Kur'an gözlüğü ile bakınca, tüm mahluk üstünde Allah'a ait mühürleri görür ve en küçük parçayı dahi başkasına veremez. Vücudumuzun her hücrelerinde ve atomunda mührü olan zata dolu dolu iman, hakiki tevhid demektir. Böyle olunca da bütün duygularımız imanla boyanmış olur. Bu boyanmaya Allah boyası ile boyanma denir.

"Siz Allah'ın verdiği rengi alınız. Allah'ın boyasından daha güzel boya vuran kim olabilir? "Biz ancak O'na ibadet ederiz." deyiniz. (Bakara,2/138) Bizim için tevhid, bilhassa hakiki tevhid ve tahkik-i iman çok önemlidir. Meyve risalesinin dördüncü Meselesinde dendiği gibi bir insan kabre imansız gitse dünya verilse kurtulamaz. Şeytan akla bağlı imanı olsa bile iman, her hücremize işlemişse kurtuluş olur inşallah.

Tevhid Kime Ait

Her yapan, eserinin üzerine kendisine ait olduğunu göstermek için adını yazar. Bir şeyin kime ait olduğu iki türlü bilinir. Birincisi, uzaktan uzağa ve cahilanedir ki, "Bu kadar şeyin sahibi olsa olsa o olabilir." şeklinde bir bilmedir. Böyle bir bilmede şüphesizlik yoktur. Yakınlık kazanılmamıştır. Tanıma azdır. Bilgi kulaktan dolma ve sevk iledir. 'Acaba' ya açıktır.

İkincisi, hakikî bilmedir ki, onda şüphenin zerresi olmadığı gibi, sevk değil tasdiktir. Böyle bir hale eren insan her eserin üzerinde müessirin taklit edilmez mührünü okur. 'Bu ona aittir, işte her parçasında adı silinmez kalemle yazıyor.' der. Sağdan soldan esen şüphe fırtınalarından, günahkarlık psikolojisinden gelen reddiyelerden etkilenmez. Akli ve kalbi her zaman hakikate açıktır.

Mesela, 'Yüzlerce tırın taşıdığı bu kadar bisküvi ancak şuna aittir." dese bir insan, desiseçiler tek tek bisküvilerin üzerindeki isimleri okumadığı için onu yanıltabilir. Fakat, değil tırın kapağını açmak, en küçük paketçığı bile açan bir insanı yedi düvel gelse kanaatinden şaşırtamaz.

Aynen misaldeki gibi, Allah'ı bilme de iki türlüdür. Birincisi, amiyanedir, takliddir ki, bu kadar mevcudat sonsuz güç sahibi birisine aittir şeklindeki bir imandır. Diğer, hakikî imandır ki, onda marifet-i İlahî, yani; her eserin üzerine Allah'ın koyduğu mührü görme, esmayı okuma vardır. Yaratıcıyı inkâr etmemek, Kur'an'ın, kâinatın ve Efendimizin (sav) tarif ettiği Allah'a iman etmek değildir. İman başka, inkâr etmemek başkadır.

Mahlukatın Eşrefi İnsan

Bütün varlıkların etrafında pervane edildiği insan, açıkça görülmektedir ki, mahlukatın en şerefli, iradesi ve tasarrufu en geniş olanıdır. İnsanın ise ilk akla gelen ve en kolay görünen fiilleri, yemesi, konuşması ve düşünmesidir. Halbuki, yemek, konuşmak ve düşünmek, binlerce hikmetli icraatın neticesidir. Mesela, yiyeceğin sindiriminden hücrelere gıda olmasına, oradan insan yapısına yerleşmesine kadar ki muhteşem icraatta, insanın iradesine bırakılan sadece ağızına konulan dişleri hareket ettirip çiğnemesidir. Konuşmak icraatında yaptığı ancak, harflerin kalıplarına havayı sokup çıkarmasıdır. Halbuki, ağızda bir çekirdek gibi duran kelime, bir ağaç gibi milyonlarca aynı kelimeyi meyve verir, milyonlarca vasıta ile dinleyicilerin kulağına gönderilir. Bu misali ağaca insanın hayalinin eli bile ancak yetişirken, meydana getirilmesinde ne aklının eli ve ne de iradesi yetişebilir. Havadaki zerrelere o kelimeler söylenebilirse, hangi akıl onları konuşturup insanlar adedince dili onlara öğretebilir? Demek, mahlukatın en eşrefinin icatta eli bu kadar bağlı ise, cansızların ve şuursuz behimî varlıkların, şuurlu gibi görünen icraatlarında tasarruftan yoktur. (32.SÖZ 2.Mevkîf I.Maksat)

Toprak

Gerek hayvanların ve bitkilerin tohumlarını gerekse yumurtaları meydana getiren temel maddeler aynıdır. Hepsinde, oksijen, hidrojen, karbon ve azot karışımı vardır. Hava, su, ısı ve ışık da basit, şuursuz, sel gibi akan, kimse ile tanışıp konuşmayan maddelerdir.

Eğer, çiçekler için saksılık vazifesini yerine getiren bir kâse toprak Kadir-i Ezelîye verilmezse, o çiçeklerin yetişmesi için o kâsarlık şeyin içerisinde Avrupa'daki bütün matbaalar ve fabrikalar adedince tezgahlar bulunması gerekir. Hem, o bir kâse toprak zemin bahçesinde yetişen her bitkinin ihtiyacını, şeklini, meyvesini, şurubunu, yaprağını boyunu bilmeli, ona göre dokumalıdır. İşte inkâr, bu kadar ahmakça bir anlayış ve yoldur. (23.Lem'a 3-Kelime 2.Muhal)

Kandaki Zerrelere

Kandaki her bir zerre o kadar çok vazifeyi muntazam bir şekilde görür ki, yıldızlardan geri kalmaz. Kanda bulunan her bir alyuvar ve akyuvar şuurlu gibi cesedin muhafazası ve beslenmesi hususunda öyle işler görür ki, en iyi erzak memurlarından ve muhafız askerlerden daha mükemmel iş görürler.

Alyuvar, oksijeni ve besinleri taşıırken hiçbir hücreyi unutmadığı gibi, hiçbir görevini de ihmal etmez. Akyuvarlar ise vücuda giren ve girebilecek olan her türlü yabancı maddeye karşı gözünü kırpmadan ve mola vermeden çarpışan ve savaşın her tür tekniklerini kullanan askerler gibidir. Vücuda giren yabancı bir maddeyi aralarındaki hafıza memurları kaydeder ve ona karşı artık her zaman hazırlıklıdır.

Güçlerinin yetmediği bir mikroba veya maddeye karşı omuz omuza verir, vücutlarını birleştirirler. Kimileri gerekirse ölümü seve seve göze alır. Etrafında bir çember, fibröz doku ile ördükleri bir duvar oluştururlar. Düşmanı görünce anında alarma geçer, bütün arkadaşlarına haber verirler. O düşmana göre askerler silahlanır. Gerekirse yenileri askere alınır. Ve yapacağı ise göre eğitilir.

Cesetteki her hücre en mükemmel bir saraydan daha güzel idare edilir. İnsanın haberinin bile olmadığı bu milyarlarca icraat, onun bedeninde her an bir rahmet eli tarafından yapılır. Yoksa hayat her an azab olabilir. (4.Şua 2.Makam 3.Muktazisi)

Bal Arısı

Bal arısı, öyle bir kudret mucizesidir ki, koca bir sureye "Nahl Suresi" denilerek onun adı verilmiştir. Çünkü, küçük bir bal makinesi olan arının başında, onun o çok önemli vazifesinin programını yazmak, küçücük karnında leziz gıdaların en tatlılarından olan balı pişirmek, süngücüğüne tahrip etmek ve öldürmek özelliğinde olan zehiri kendisine hiç zarar vermeyecek bir şekilde yerleştirmek, nihaysiz bir ilme, hikmete, sanata ve iradeye şahadet eder. Adetsiz çoklukta anların hepsi aynı kudret eline aittir. Kör, şuursuz, mizansız tesadüfün eli karışamaz. (7.Şua İkinci Hakikat 1.Ayet)

Süt Fabrikaları

Başta inek, deve, koyun, keçi olmak üzere, süt fabrikaları olan validelerin memelerine, kan ve fışkı içinde, buluşturmaktan ve bulandırmaktan, saf, temiz, hoş, besleyici, beyaz sütü koymak, ondan daha şirin bir şekilde validelerin sinelerine ruhlarını feda ettirecek şefkati yerleştirmek apaçık bir Rahmet'e şahittir, hiç bir kör kuvvete havale edilemez. (7.Şua İkinci Hakikat 2.Ayet)

Şemsin Azametinden

Güneş, akıllı, irade sahibi farz edilirse, ışığı ile bütün âlemi aydınlatırken, pis, kokuşmuş bir zerre de onun ışığından istifade ettiği zaman, güneşe, "Niçin bu pis, bu kokuşmuş zerreye meşgul oldu, niye ona ışığını verdi?" denilebilir mi? Bu güneşin azametüne bir eksiklik getirmediği için hiçbir akıl sahibi diyemez. Zira değil noksanlık, bunun güneşin azametinden olduğu bellidir.

Öyle de, Cenab-ı Hakkın, irade, ilim, kudret gibi sair sıfatla-n da umumîdir, şamildir, her şeyi kuşatmıştır. Ve Cenab-ı Hakkın sanatını hakikî aksettiren ancak üzerinde çok özellik toplanmış, cami eserleridir. Bir eser mikyas olamaz. Cenab-ı Hakkın bir zerreyi muhatap alması, küçük şeylerden bahsetmesi, tenezzül-ü İlahî olduğu gibi, sıfatlarının şumulünden, her şeyi içine almasındandır. (İşarat)

Suyun Membaı

Su arayan iki şahıstan bir tanesi yukarıya, diğeri aşağıya gider. Her ikisi de pek çok su arkları görürler. Yukarıya giden şahıs, doğru çeşmenin başına gider, suyun kaynağını bulur; tatlı, temiz bir su olduğunu anlar. O kaynaktan akan bütün su arkları hakkındaki kanaati temiz ve tatlı olduğu mevzuunda nettir. Şüphesi ve vehmi yoktur. Aşağıya giden diğere şahıs ise, suyun membaım görmediğinden arklara tek tek bakmak ihtiyacı hisseder, suyun tatlı olup olmadığını anlamak için deliller arar. Vehimlere maruz kalır, küçük bir kuruntu ile kafası karışır. Aynaya bakan iki kişiden, şeffaf yüzüne bakan hem kendini, hem de başka şeyleri görebilir. Arkasından, karanlık yüzünden bakan hiçbir şey göremez.

Öyle de, Allah'ın sanatına Allah'a iman yönünden bakmak gerekir. Yoksa, Cudi Dağ'ını bir sineğin saklaması, görünmesine mani olabilmesi gibi, insan kendi gözünün önünü kapatan manasız bir vehimden ötürü hakikati göremez hale gelebilir. Akıllı kesrette boğmadan, vahidiyet ve ehadiyet tecellîleri okunmalıdır. Membaı bulamayanın akli karıştırabilir. (İşarat)

Allah'ın dünya ve dışındaki her şeyi bu kadar mükemmel yaratma sistemine basit bir örnekle bakalım Aşağıda elma ağacının elma ile ilişkisi incelenmiş olup sebeplerin sonuç üzerinde hiçbir tesiri olmadığı anlaşılmıştır. Elmanın oluşmasında kullanılan atomların Rabbimizin emirlerini dinleyen askerler topluluğu olduğu anlaşılmıştır.

1-Ağaç elmayı tanıyor mu?	Hayır
2-Ağacın renk bilgisi var mı?	Hayır
3- Ağaç beni tanır mı?	Hayır
4- Ağaç ihtiyacım olan c vitaminini bilir mi?	Hayır
5- Ağaç elmanın şekerini ayarlayabilir mi?	Hayır
6- Ağaç güneşle olan münasebeti ayarlayabilir mi?	Hayır
7- Ağaç yer çekimi kanunu bilir mi?	Hayır
8- Ağacın gücü var mıdır?	Hayır
9- Ağaç Görür mü?	Hayır
10- Ağaç elmada kullandığı malzemeyi tanır mı?	Hayır
11- Ağaç Elma tasarım ve projesini yapar mı?	Hayır
12-Ağacın akli var mı?	Hayır
13-Sorular devam eder gider ama hepsi	Hayır

Bu kadar aptal bir ağaca bu kadar harika bir sonucu verme aptallığına düşmeyelim.

Basit bir elmadaki renk koku tat ambalaj insana ve çevreye katkısı vb birçok faydasını sayarsak ciddi bir zamanız gider peki bunu çoğaltıp binlerce meyve ve sebze için olduğunu düşündüğümüzde nasıl olur hepsi aynı anda.

Olayı biraz daha farklı alana taşıyalım yukarıda toprağı güneşi suyu konuştuk aynı toprak aynı su aynı güneş ama meyvelerin şekilleri renkleri kokuları tatları büyüme tarzları ve insana katkıları farklı farklı bu bile Allah'ın nasıl özel bir yaratma sıfatının olduğunu ispatlamaz mı?

5.Hafta Ek ders Tevhit Nuru İçinde Ortaya Çıkan Ehadiyet Sırrı

Hazreti Yunus İbn Mettâ'nın (alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm) kıssası bu konunun anlaşılması adına güzel bir misaldir. Bildiğiniz üzere balık tarafından yutulan Hazreti Yunus (aleyhisselâm), bütün sebeplerin sukut ettiği bu noktada, *لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ* "Sen'den başka ilâh yoktur. Seni her türlü noksandan tenzih ederim. Gerçekten ben kendime zulmedenlerden oldum." (Enbiyâ sûresi, 21/87) niyazıyla Allah'a yönelmiş, O'nu tesbih u takdiste bulunmuştur. Bu da onun kurtuluşuna vesile olmuştur. Bediüzzaman Hazretleri, Lem'alar'da bu meseleyi enfes bir şekilde tahlil etmiştir. Vâkıa bazıları ülfetten ötürü onun konuyla ilgili açıklamalarını basit görseler de tevhit hakikati ve iman esaslarına bakan yönüyle gerçekte o açıklamalar çok derindir.

Hazreti Yunus (aleyhisselâm), Cenâb-ı Hak'ka karşı bir arzuhâlde bulunmuş, içine düştüğü durumu arz etmiştir. O, Ninova'dan ayrılmasını, bir emir gelmeksiz kavmini terk etmesini, gemiye binip uzaklaşmasını vs. mülâhazaya almış; başına gelen felâketlerin kendi kusurlarından kaynaklandığını düşünüp derin bir muhasebe içine girmiş, sonra da O'nun kapısının tokmağına dokunmuştur. Çünkü esbabın bi'l-küllüye sukut ettiği bir anda, gecenin karanlığından, denizin ürpertici hâliinden ve balığın karnından onu ancak Allah kurtarabilirdi. Onun bu tazarru ve niyazıyla birlikte nur-u tevhid içinde Hak'ın hususî teveccühü mânâsına sırr-ı ehadiyet zuhur etmiş, bir anda bütün karanlıklar yırtılmış, sebeplerin tesiri yok olmuş ve Hazreti Yunus (aleyhisselâm) sahil-i selâmete çıkmıştır.

Hazreti Yunus (aleyhisselâm), bir peygamber olması hasebiyle böyle bir musibet anında ne yapması gerektiğiyle ilgili Cenâb-ı Hak'tan hususî bir mesaj da almış olabilir. Zaten yaşanan hâdis bir mucizedir. Çünkü normal şartlarda bir insanın, balığın karnında hayatını sürdürmesi mümkün değildir. İnsan tabiatı, oksijensiz bir ortamda yaşamaya müsait yaratılmamıştır. Fakat o, Allah'tan aldığı bir mesajla asla ümitsizliğe düşmemiş, O'na tam bir teveccühte bulunmuş ve hâlis bir tevhit şuuruyla O'na yönelip kurtuluşa ermiştir.

Birinci Lem'a

Hazreti Yunus İbni Mettâ'nın (alâ Nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselam) münacâtı, çok büyük bir yakarış ve duaların kabulüne çok mühim bir vesiledir. Onun meşhur kıssasının özeti:

Hazreti Yunus (aleyhisselam) denize atılmış ve büyük bir balık onu yutmuş. Deniz fırtınalı, gece dehşet verici ve karanlık, her şeyden ümit kesilmiş bir haldeyken *لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ* ("Senden başka ilâh yoktur. Seni her türlü noksandan tenzih ederim. Gerçekten ben kendime zulmedenlerden oldum." Enbiyâ 21:87.) yakarışı, ona süratle kurtuluş vasıtası olmuş.

Bu yakarışın büyük sırrı şudur:

O vaziyette sebepler tamamen aciz kalmıştı. Onu bu halden kurtaracak öyle bir Zât olmalıydı ki, hükmü hem balığa, hem denize, hem geceye, hem de gökyüzüne geçsin. Çünkü "gece, deniz ve balık" Hazreti Yunus'un aleyhinde birleşmişti. Ancak bu üçüne birden sözü geçen bir Zât onu kurtuluş sahiline çıkarabilirdi. Bütün insanlar onun hizmetkârı ve yardımcısı olsalar bile beş paralık faydaları dokunmazdı.

Demek ki, sebeplerin hakiki tesiri yoktur. Hazreti Yunus, bütün sebeplerin gerçek sahibi ve yaratıcısı olan Cenâb-ı Hak'tan başka bir sığınak bulunmadığını bizzat yaşayarak görmüş, tevhid nuru içinde ehadiyet sırrı açığa çıkmış ve bu yakarış birdenbire geceyi, denizi ve balığı ona boyun eğdirmiş. O tevhid nuru ile Cenâb-ı Hak balığın karnını bir denizaltı hükmüne geçirmiş, dağ gibi yükselen dalgaların dehşeti içinde denizi emniyetli bir ova ve üzerinde gezilen bir meydan kılmış. O nur ile gökyüzünden bulutları süpürüp ayı bir lamba gibi Hazreti Yunus'un başının üstüne yerleştirmiş. Her taraftan kendisini tehdit ve rahatsız eden varlıklar, dost yüzlerini ona göstermiş. Ve Hazreti Yunus selamete sahile çıkıp yaktın ağacı (Kabak cinsinden olan bir ağaç. "Üzerine gölge yapması için, orada asma kabak cinsinden bir ağaç bitirdik." (Sâffât sûresi, 37/146) altında o Rabbanî lütufları görmüş.

İşte biz, Hazreti Yunus'un (aleyhisselam) birinci vaziyetinden yüz derece daha müthiş bir haldeyiz. Gecemiz, istikbaldir. İstikbalimiz, gaflet nazarıyla bakıldığında onun gecesinden yüz derece daha karanlık ve dehşetlidir. Denizimiz, şu başı dönen, şaşkın yerküremizdir. Her dalgasında binlerce cenaze bulunan bu deniz, onun denizinden bin derece daha korkunçtur. Bizi yutan balık ise nefsimizin kötü arzularıdır, ebedî hayatımızı mahvetmeye çalışıyor. (Rabbimin merhamet edip korudukları hariç, nefis daima fenalığı ister, kötülüğe sevk eder." (Yusuf sûresi,12/53) Bu balık, Hazreti Yunus'ununkinden bin kat daha zararlıdır. Çünkü onun balığı en fazla yüz senelik bir hayata son verir. Bizimki ise yüz milyonlarca senelik, sonsuz bir hayatı mahvetmeye çalışıyor.

Madem gerçek vaziyetimiz budur. Biz de Hazreti Yunus'a (aleyhisselam) uyararak bütün sebeplerden yüz çevirip doğrudan doğruya sebeplerin asıl sahibi Rabbimize sığınmalı, **لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ** ("Senden başka ilâh yoktur. Seni her türlü noksandan tenzih ederim. Gerçekten ben kendine zulmedenlerden oldum." Enbiyâ 21:87.) demeli ve aynelyakîn anlamalıyız ki, gaflet ve dalâletimiz sebebiyle aleyhimizde birleşen istikbal, dünya ve nefsin arzularının vereceği zarardan bizi yalnız; istikbal emri altında, dünya hükmü altında, nefsimiz idaresi altında olan bir Zât koruyabilir. Acaba göklerin ve yerin Hâlık'ından başka kim kalbimizdeki en ince ve gizli hisleri bilir, ahireti yaratarak bizim için geleceği kim aydınlatabilir ve bizi dünyanın yüz binlerce boğucu dalgasından kim kurtarabilir? Hâşâ, o Vâcibü'l-Vücut Zât'tan başka kimse, hiçbir şekilde, O'nun izni ve iradesi dışında bize yardım edemez ve kurtarımız olamaz. Madem hakikat böyledir. Nasıl ki Hazreti Yunus (aleyhisselam) için o yakarışın neticesinde balık bir bineğe, bir denizaltına ve deniz güzel bir ovaya dönüştü, gece mehtaplı, tatlı bir suret aldı. Biz de o yakarışın sırrıyla **لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ** demeliyiz.

Cenâb-ı Hakk'ın merhamet nazarını, **لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ** Senden başka ilâh yoktur. Cümlesiyle istikbalimize, **سُبْحَانَكَ** Sen her noksandan münezzehsin kelimesiyle dünyamıza, **إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ** Gerçekten ben kendine zulmedenlerden oldum ifadesiyle nefsimize çekmeliyiz. Ta ki, iman nuru ve Kur'an'ın mehtabı ile istikbalimiz aydınlansın, gecemizin dehşet ve vahşeti bize dost varlıklar arasında bir gezintiye dönüşsün. Devamlı ölümlerle ve hayatın değişmesiyle, senelerin ve asırların dalgaları üstünde, sayısız cenaze içinde yokluğa atılan dünyamızda, hayat vazifemiz, Kur'an-ı Hakîm'in tezgâhında yapılan manevî bir gemi hükmündeki İslamiyet hakikatinin içine girip selamete o denizin üstünden geçerek kurtuluş sahiline çıkmakla sona ersin. O denizin fırtınaları ve çalkantıları, seyir manzaralarını sinema perdesi gibi yenileyerek vahşet ve dehşet vermek yerine ibret ve tefekkür nazarını keyiflendirsın, okşayıp aydınlatsın. Ve o Kur'an sırrıyla, o Furkânî terbiye ile nefsimiz bize yük olmak yerine bineğimiz olup bizi sırtına bindirsın, ebedî hayatımızı kazanma yolunda kuvvetli bir vasıta haline gelsin.

Kısacası: Madem insan, mahiyetinin kuşatıcılığı itibarı ile sıtmadan elem duyduğu gibi yeryüzündeki depremlerden, sarsıntılardan ve kâinatın kıyamet anındaki büyük zelzelesinden de endişe eder. Gözle görülmeyecek kadar küçük bir mikroptan korktuğu gibi, büyük gökcisimleri arasında görünen bir kuyruklu yıldızdan da korkar. Evini sevdiği gibi koca dünyayı da sever. Küçük bahçesini nasıl severse ebedî cenneti de öyle arzuyla sever. Elbette, mahiyeti böyle olan insanın Mâbudu, Rabbi, sığınağı, kurtarıcısı, maksudu ancak bütün kâinatı idaresinde tutan, zerrelere ve gezegenlere emri altında bulunduran bir Zât olabilir.

Şu halde insan daima Hazreti Yunus (aleyhisselam) gibi **لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ** demeye muhtaçtır.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ "Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bilgimiz yoktur. Muhakkak ki Sen, ilmi ve hikmeti herşeyi kuşatan Alîm-i Hakîmsin." Bakara Sûresi, 2:32.